

онај, који разуме шта су добри лекови, не мора да разуме, шта су добри кревети. (Смех.)

Председник Миша Трифуновић: За магацинере мислим да не морају бити стручњаци. Прима ли Одбор члан 7. како је предложено? (Прима.) Објављујем, да је члан 7. примљен. Изволите чути даље.

Известилац Већеслав Вилдер: Члан 10. има да гласи (чита):

»Члан 10.

Слагалиште ће водити следеће књиге: а) деловодник са регистром; б) експедиционоу књигу писама и материјала; в) главну књигу примања, за целокупан материјал по обрасцу број 20. (Члан 33. правилника о раду одсека рачуноводства Министарства Народнoг Здравља); г) књигу инвентара; д) књигу потрошног материјала (магазинских књига); њ) књига израде по обрасцу б) за лабораторију.

Књиге се морају водити чисто и разветно без радирања по истима; а за неуредност по књигама одговорне су књиговође.

Књиге морају бити потврђене од стране Министарства Народнoг Здравља.

Љуба Јовановић: Код члана 10. имао бих да предложим, да се тај члан просто изостави. Ту се прописује какве ће књиге слагалишта водити. То је предвиђено у закону о државном рачуноводству. Оно, што је битно, треба да уђе, а оно што је споредно, не треба да буде у закону.

Известилац Већеслав Вилдер: Примам предлог господина Јовановића, да се чл. 10. изостави.

Председник Миша Трифуновић: Прима ли Одбор предлог господина Јовановића, да се члан 10. изостави? (Прима.) Објављујем, да је примљено. Има реч господин Павле Чубровић.

Др. Павле Чубровић: Овде у овоме члану фиксирана је одговорност магацинера, фиксирана је одговорност и књиговође, али нигде се не говори о одговорности управника. Дакле, онај, који рукује материјалом и слагалиштем, за њега не постоји одговорност. Ја сам за то, да се предвиди, да и он одговара, јер није право, да књиговође и магацинери одговарају за своје погрешке учињене у својим ресурсима, а да управник нема никакве одговорности.

Председник Миша Трифуновић: Господин Чубровић предлаже, да се предвиди и одговорност управника, која није нигде у овом члану назначена.

Јован Ђонович: Ја бих хтео ово да кажем: да одговорност и начин руковања са државном имовином предвиђено је законом о државном рачуноводству и зна се ко и како за њу одговара. Овде не би требало ни назначавати то, јер је то тамо лепо предвиђено и речено. Али, пошто се овде говори о стварима специјалне врсте, потребно је само предвидети оно, што није предвиђено законом о државном рачуноводству. Ово што се све овде набраја, то је само прича дугачка, и не би требала да уђе у закон. Ја мислим, да би ми требали само да задржимо одредбе о специјалним стварима, као на пример висини растура, итд., а све друго одређено је већ другим законом.

Председник Миша Трифуновић: Пошто нема никаквих даљих примедба код ниједног члана значи, да се са овим изменама, које су примљене, враћа ова ствар секцији на дефинитивну редакцију. Сад изволите чути Уредбу број 26 списка.

Известилац Већеслав Вилдер (чита): »Наредба дежелне владе за Словенију од 23. 4. 1919. обнародована у »Урадном Листу«.

Овом се наредбом прописује насилно казњење противу богиња. Одсек предлаже, да се оснажи и да се иста протегне и на Далмацију.

Председник Миша Трифуновић: Стављам на гласање ову уредбу начелно и специјално. Прима ли одбор по предлогу секције? (Прима.) Дакле, ова је наредба једногласно примљена.

Јесте ли вољни, господо, да закључимо рад? (Вољни смо.) Дакле, данашњу седницу закључујем. Идућу седницу ми бисмо могли, ако жели Законодавни Одбор, да држимо у четвртак пре подне у 10 часова. (Чује се: Друга седница нека буде сутра.) Немогуће је, господо, сутра држати седницу, пошто треба наштампати извештаје, који ће се ставити на дневни ред, јер ти извештаји треба да се наштампају и раздаду. Но ја предлажем, пошто Одбор жели, да друга седница буде сутра у 10 часова пре подне са продужењем данашњег дневног реда. (Прима се.)

Данашњу седницу закључујем.

(Седница је трајала до 12 и по часова у подне.)

XIX. СЕДНИЦА

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

КРАЉЕВИНЕ

СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

држана 19. октобра 1921. године у Београду.

Председавао Председник **Миша Трифуновић**.

Секретар др. **Павле Чубровић**.

Присутни су референти Министарства Народнoг Здравља: Др. **Андрија Штампар** и др. **Милан Јевремовић**.

(Почетак у 10.30 пре подне.)

Председник **Миша Трифуновић:** Отварам XIX. састанак Законодавнoг Одбора. Изволите чути протокол прошлога састанка.

Секретар др. **Павле Чубровић** чита протокол прошлог XVIII. састанка.

Председник Миша Трифуновић: Има ли примедбе на протокол? (Нема.) Објављујем, да је протокол примљен.

Прелазимо на дневни ред. На дневном реду је претрес извештаја III. Одсека. Дошли смо до тачке 3. о списку Уредаба број 26. Молим господина известноца, да продужи даље.

Известилац **Већеслав Вилдер**: Сходно одлуци Законодавног Одбора да се приликом прегледа Уредаба могу кодифицирати, скупиљати више Уредаба исте материје у једну, одсек је тако и поступио у ова три случаја и предлаже, да се тако синтетизоване приме без измене ове Уредбе (чита):

»1. Уредба о наградама за лекарске послове.

Члан 1.

За свако са успехом каламљено дете при редовној вакцинацији примају лекари награду од 1 динара.

Члан 2.

При судбеним лекарским пословима награђују се лекари:

- а) за секције свежих лешева 50 динара;
- б) за секције ексхумираних или давленичких лешева 100 динара;
- в) за висум репертум 10 динара;
- г) за лекарска уверења; у стану лекара 10 динара;
- д) у стану повређеног и оболелог 20 динара;
- ђ) за преглед и завој према реду 10 до 20 динара.

Члан 3.

Овлашћује се Министар Народног Здравља да у споразуму са Министром Финансија може ове и друге награде за лекарске послове било у којој грани њиховог деловања мењати и одређивати према указаној потреби.

Овом уредбом обухваћена су два решења: решење Министарског Савета од 22. децембра 1920. године број 27.288 »Службене Новине« број 19/21., које предвиђа и одређује таксе и награде за каламљење противу богиња од сваког лица по 1 динар и решење Министарског Савета од 22. децембра 1920. године број 27.289, »Службене Новине« број 22/21., које одређује награде за судбено-лечничке послове.

Пошто су оба горња решења садржана у горе цитираној Уредби то Одсек предлаже, да се оба укину.

Председник **Миша Трифуновић**: Господе, отварам у начелу дискусију. Прима ли се начелно ова Уредба са овом изменом, где се кодифицирају обе три Уредбе у једну? (Прима се.) У специјалној дебати има реч господин Чубровић.

Др. **Павле Чубровић**: Овде се каже, да се лекару плаћа за каламљење детета по један динар. То се види са одредбом у Уставу, где се каже, да сиромашни добивају лекове бесплатно (Глас: Држава плаћа.) То је друго.

Председник **Миша Трифуновић**: Има ли још ко говорити? (Нема.) Према томе је ова Уредба примљена. Изволите чути даље.

Известилац **Већеслав Вилдер** (чита):

»2. Уредба о мерама за снабдевање крајева оскудних у лекарима.

Члан 1.

Лекарима и апсолвираним медицинарима, који су провели у рату на војној дужности, урачунава се то време у одслужење прописаног једногодишњег рока у болницама. Лекари, којима се урачунава ово време, могу се постављати и указаним лекарима.

Ово урачунавање може се вршити само до 31. децембра 1922. године. До истог рока ослобођа-

вају се лекари државног испита за лекарску праксу и физикатски положај.

Члан 2.

Ради одслужења прописаног једногодишњег рока у болницама по свршеним студијама може Министар Народног Здравља постављати у болницама лекаре као привремене секундарне лекаре с почетном платом средњих (котарских) лекара, с правом на додатке на скупоћу, на стан и храну у болници. У колико не би имали стан и храну, признаје им се право на новчану накнаду, коју установљава Министар Народног Здравља према месним приликама.

Члан 3.

У крајевима особито сиромашним, врлетним и за службу тешким може Министар Народног Здравља намењеним лекарима одређивати и посебне додатке према месним приликама.

Овом Уредбом обухваћена су следећа решења: Уредба број 4 списка: Решење Министарског Савета од 22./12./1919. године број 2619 — необнародовано — садржи овлашћење Министра Народног Здравља са одређеним роком до 31. децембра 1922. године, да се свршеним лекарима признаје време проведено у војним дужностима у одслужење једногодишњег рока и да се свршени лекари, који нису били на војним дужностима, могу намењати у болницама за привремене секундарне лекаре с почетном платом средњих лекара с правом на додатке на скупоћу, а ако немају стана у болници, да им се призна накнада од 250 динара месечно.

Уредба број 5 списка: Решење Министарског Савета од 8. маја 1920. године број 10.922, »Службене Новине« број 114/20. садржи овлашћење Министра Народног Здравља, да због оскудице у лекарима може постављати за указне лекаре оне лекаре, који су служили у рату, на им се та служба урачунава у обавезу једногодишњу болничку праксу; и

Уредба број 16 списка: Решење Министарског Савета од 2./7. 1919. године број 11.757 — необнародовано — садржи одлуку, којом се због несташнице лекара ослобођавају средњи и окружни лекари од полагања прописаног државног испита.

Пошто су сва три решења садржана у горе предложеној уредби, то одсек предлаже, да се сва три укину.

Председник **Миша Трифуновић**: Прима ли Одбор у начелу ову кодификацију? (Прима.) Има ли још ко да стави какву примедбу? Има реч господин **Жарко Миладиновић**.

Др. **Жарко Миладиновић**: Овде се каже у Уредби: »О мерама за снабдевање«. Шта ће тај израз »о мерама за снабдевање?!« Него, треба рећи: »о мерама о снабдевању«.

Известилац **Већеслав Вилдер**: Ја примам ову измену.

Председник **Миша Трифуновић**: Жели ли још ко да учини какву примедбу? Има реч господин **Љуба Јовановић**.

Љуба Јовановић: Ја имам да кажем неколико речи код члана 3. Тај члан 3. гласи: »У крајевима особито сиромашним, врлетним и за службу тешким може Министар Народног Здравља намењеним лекарима одређивати и посебне додатке према месним приликама«. Пошто је овде остављено широко поље, да се у томе одређивању

Министар Народног Здравља може кретати, ја мислим, да то треба ограничити у овоме смислу, да ће се максимална висина тих додатака одређивати буџетом.

Јован Ђоновић: Господо, после уредбе о долатцима на скупоћу за све чиновнике, оваква једна уредба не може доћи. Тамо је прецизирано која врста чиновника има и колике додатке на скупоћу. И после доношења тога закона, оставити Министру да може мењати ту уредбу за ресорне чиновнике немогуће је. Ја мислим, да се оваква једна уредба још и без саслушања и споразума са Министром Финансија не може декретовати, јер, ви знате, да таква једна одредба повлачи издатке из државне касе, и свакојако без споразума са Министром Финансија, који води Финансијску политику, то не може бити. Зато сам противан, да се ова одредба прими. Може се о њој дискутовати, но не одлучивати, али стварно, незгодно је и дискутовати је без експерта Министра Финансија. Стога сам за то да се ова уредба одложи.

Павле Анђелић: Господо, ја сам за то да се ова одредба члана 3. прими, јер ако се она не прими, не можемо у врлетним крајевима имати лекаре. Може се, ако Законодавни Одбор налази за потребно, да се дода према буџетској могућности одређиваће Министар Народног Здравља те додатке. Али ако се то не предвиди, брски крајеви неће имати лекара.

Референт Министарства др. **Андрија Штампар:** Дозволите ми, господо, једно разјашњење. Овај члан 3. донесен је на основу Санитетскога Закона, који важи за Србију. У томе закону налази се једна оваква одредба. Један лекар у Шабцу не може бити исто толико плаћен као и један лекар у Дебру; један лекар у Броду на Сави не може бити исто толико плаћен као један лекар у Лици. Да писмо имали посебне награде за лекаре у врлетним крајевима, имали би ту ситуацију да немамо лекара у врлетним крајевима. Ако нема овакве одредбе, онда врлетни крајеви не могу доћи до лекара а у варошима би било лекара у изобиљу. Пошто се та одредба оснива на санитетском закону, који важи за Србију а то исто имамо и у другим крајевима у Хрватској и Словенији, онда ја мислим, да се ова одредба члана 3. може примити. Слична одредба постоји и у закону о основним школама, да учитељи могу добити посебне награде у крајевима где су тежке прилике. Ја мислим, да можемо ограничити Министра Народног Здравља ако се каже, да ће те награде за лекаре у врлетним крајевима Министар Народног Здравља одређивати у споразуму са Министром Финансија. На тај начин била би ограничена самовоља Министра Народног Здравља. Али главно је, да је ова одредба чл. 3. потребна.

Председник Миша Трифуновић: Има реч господин Ђоновић.

Јован Ђоновић: Ово објашњење господина референта изашло би као реплика на оно што сам ја казао. Господо, ја писам за то, да кршевити крајеви не добију лекаре; и да лекари у њима не добију већи хонорар, него лекари у богатим крајевима. Али кад се доноси одредба, да ће им се то у принципу признати, то је ипак далеко од практичне примене. Нарочито не сме се дозволити, да Министар Народног Здравља дискреционално одређује награду лекарима у кршевитим као и дру-

гим крајевима. Па чак и оно прво, давање нарочитих награда, може се констатирати. Кад један лекар тражи, да оде у богатије место, од куда долази то да га Ви морате бати тамо поставити? Тако могу казати и полицијски и судски чиновници и апсолутно сви чиновници. Сви они могу тражити богатија места и онда ће држава, кад би их и постављали тако, остати без чиновника у кршевитим крајевима. То се, дакле, може констатирати. Државни чиновник треба да служи тамо где му држава каже. Не може се дозволити чиновницима да бирају места. Кад би наши чиновници бирали места где хоће, онда би остало чиновништво збијено у варошима а врлетни крајеви не би имали чиновника. Ја признајем, да је потреба да се даде извесан додатак лекарима у тим кршевитим крајевима, али само зато што су услови за живот у тим крајевима тежи, а не зато да их ми митимо, примамљујемо новцем, јер, то би била државна корупција.

Треба да се узме као принцип, да лекари добијају додатке зато, што живе у извесним крајевима где су услови за живот тежи, а не никако другојаче.

Затим, кад би остала оваква дискреционална моћ министру, онда, где је међа злоупотребама и расипању? И стога, једна оваква одредба не може да се прими, ја сам против ње, и држим, да уопште она оваква не може проћи. Потребно је, да се нађе једна ограда министровој моћи. Није довољно ни то, што је казао господин референт др. Штампар, да ове награде лекарима одређује Министар Народног Здравља у споразуму са Министром Финансија, него то треба да буде у споразуму са другим телом. Ја бих био пре за предлог господина Љубе Јовановића, да се то одређује буџетом.

Председник Миша Трифуновић: Има реч господин др. Миладиновић.

Др. Жарко Миладиновић: Друго је чиновник, који седи већином у своме центруму где је намењен; а друго је лекар, који мора врло често да иде изван центра где је намењен. Ако један чиновник иде изван седишта где је намењен то се зове комисија, а за то добија и нарочиту награду и свакако тај чиновник не мучи се толико колико један лекар, који је у врлетним крајевима и свакако је оправдано то што му се даје за то посебна награда. Предлог господина Јовановића сасвим је тачно утврђен да не може бити никакве самовоље у погледу одређивања тих додатака, те бих ја био за то, да се усвоји предлог господина Јовановића и онда би се ствар добро решила.

Јован Ђоновић: Хоћу да кажем неколико речи ради објашњења са господином Миладиновићем. Нисам ја нетачно схватио ову ствар, него напротив, мислим, да сам је сасвим добро схватио. Он каже, да је други чиновник везан за свој центар, те не мора да путује, а лекар није. Па, господине Миладиновићу, има чиновника, који морају да путују и др. ветеринари морају да путују, па полицијски морају да путују по срезу итд. Они имају за то један специјалан додатак, који је унет као додатак за путовање. То је предвиђено специјалним законима. Предвидите законом и додатак за путовање за средње лекаре. Путују, дакле, и други чиновници, а не само лекари и како је решено за њих нека то буде и за лекаре.

Но ја вас сада питам: кад им дајете додатак за путовање, да ли мислите да им још попутнице

и народ плаћа? Дакле, ја вас молим, господине Миладиновићу, да ми одговорите: ко ће лекарима плаћати држава или народ? На пример сиротињи треба лекар, како ће и да ли ће она платити његову попутницу? Парочито, како ће лекарске попутнице платити народ брдских и кршевних крајева?

Војислав Лазич: Господо, свака служба треба да се плати и нико не може да врши службу ако за ту службу не буде плаћен. Али и ту мора имати границе, морамо се обзирати на то, да не буде неко сувише плаћен а неко да служи за бедну награду само, тако рећи, да може да животиари. Ја ћу уопште прво казати неколико напомена, о којима треба да водимо рачуна приликом доношења ове уредбе, која се тиче народног здравља. Ми имамо већином лекара, који се не држе одређених такса него произвољно наплаћују колико они хоће, како они за сходно набу. За њих није важила уредба, коју је Народна Скупштина или меродавно тело прописало. Требало би једанпут да нека уредба садржи одредбу, која би спречавала такве случајеве: сваки лекар треба да наплати онолико, колико је прописано.

Сада хоћу да кажем неколико речи о самом распореду лекара. Нагомилавају се лекари по центрима, али о томе ћемо говорити када будемо говорили о уредби, која говори о својству областних санитетских управа. Јер у вароши има по 3 до 4 лекара, док би међутим ти лекари могли да се распореде и образују центре за себе. Не морају сви седети у центру, него могу седети удаљени од вароши и на тај начин да образују центре посебно те да се налазе ближе народу.

Што се тиче самога овог овлашћења, да Министар Народног Здравља и Министар Финансија прописују и дају повећања појединим лекарима за брдске или друге крајеве, ја сам противан томе овлашћењу. Ту би Министре имало да замени једно законодавно тело, које је једино надлежно што се тиче издатака из државне касе и, у том погледу ја се слажем са госп. Ђоновићем, да не би требало дозволити да остане тако, да Министри сами одређују награде, него да се пренесе на форум скупштински те да тај форум може то одређивати, а не сами Министри.

Љуба Трандафиловић: Молим Вас, господо, прошле седнице ми смо дискутовали о епидемијским и осталим комисијама. Том приликом представник земљорадничке странке господин Михајло Аврамовић предложио је, да се повиси људима, који су збиља, у изузетним приликама и изложени опасности по свој живот, и дневнице и плата. И том приликом, господо, ми смо се сви сложили и сагласили, да лекарима који врше ту дужност, повећамо и додатке и плату. Ја не видим разлога, зашто данас да се лекарима, који врше своју лекарску мисију у врлетним и брдовитим крајевима, то не даје. Допустите мени као представнику врлетног југа ове наше славне домовине, да Вам проговорим неколико речи. Ретко ће ко од наших лекара отићи у Јужну Македонију, и ми морамо да створимо пута и начина, да их намамимо да иду тамо, а то ћемо учинити једино, ако им обезбедимо њихову материјалну гаранцију. Стога вас ја најљепше молим, да овим људима, који хоће да иду у те врлетне крајеве, а ви знате да је југ, да је Македонија врло врлетна и ви врло добро знате, где је Албанија и Македонија, где је

југ, и тамо не можете наћи лекару стан и храну. Допустите, да г. Министар има могућности сам то да одреди у границама могућности, као што је предложио госп. Јовановић. Стога бих ја примио предлог господина Анђелића са додатком господина Јовановића, да се овај члан 3. прими са додатком »по буџетској могућности«, и да то питање оставимо дискреционалној моћи господина Министра. То сам желео да кажем.

Председник **Миша Трифуновић:** Има реч господин Штампар.

Референт Министарства др. **Андрија Штампар:** Господо, допустите, да Вам дам неколико података, који ће најбоље да Вам прикажу односе у погледу расподеле наших лекара у нашој земљи. Ми имамо у Словенији на три хиљаде душа једног лекара; у Хрватској на 10.000 душа једног лекара; у Војводини на 4.000, у Далмацији на 4.000 има један лекар, док у Македонији на 50 до 100.000 душа има један лекар; у Босни на 15 до 20.000 такођер један лекар. Сад ћу вам навести само један случај из крајева, у којима нема ни једног лекара. Замислите да се налазите у једном забаченом крају, где немате лекара. Таквих крајева код нас има и вама се жена налази у порођајним мукама и она умире зато што нема лекара, јер их нема ни на 100 километара. Држава нема начина како ће лекаре да примора да иду тамо у ове крајеве при садашњим платама. Она нема другог начина него да му створи изузетан положај, а изузетност треба му дати. Било је прилика да се странцима лекарима давало и по 10.000 динара па ипак нису хтели да иду. Овом приликом, господо, мора се водити рачуна о томе, да су лекари слободна професија, и да се не могу изједначити са обичним чиновницима, њихов је живот обезбеђен слободном праксом и држава кад хоће да их има, мора им осигурати и обезбедити и живот, иначе они тамо неће ићи. Дакле, како држава нема могућности, да лице слободне професије силом натера да иду у службу, они неће у те крајеве, него ће изабрати које место, где ће зарађивати десет пута више по што би од државе добио. Једини је овај начин, да се ти људи придобију, и ја вас молим, да ово примите. Још ћу један пример да вам наведем да у Лики и Крбави, где најбољи свет напн живи, такођер није било лекара и ми смо лањске године на основу овлашћења Министарског Савета дали трипут веће плате лекарима за те крајеве тако, да данас сваки срез тамо има лекара. Из овога можете да се уверите, да је ово једини пут и начин, којим се може постићи да и они крајеви, који нису имали лекара, у будућности га имају.

Јован Ђоновић: Ове речи референта и неке друге господо, на крају крајева, јесте разбијање отворених врата. Нико од нас није противу тога, да се њима да некакав већи додатак за то што служе у крајевима где је живот тежи. Нико од нас није, кажем, против тога, али ми смо против овакве солуције свог питања. Не можемо ми Министру Народног Здравља дати дискреционално право, да он из државне касе даје лекарима додатке према личностима и местима како он хоће. Нисмо ми против тога, да они добију више за то, што им је тежак живот и што врше једну тежку службу у сиромашним крајевима. Нека добију и они више. Дат је специјалан додатак судијама, дат је додатак порезницима, дат је додатак на путовање поли-

цијским чиновницима и марвеним лекарима, па треба дати додатак и лекарима, али не треба оставити Министру Народног Здравља одрењене руке да може да ради како он хоће. Ето, господо, у томе је ствар, и ја се ту не могу сложити ни са господом референтима, ни са оним члановима Законодавног Одбора, који су за то, да Министру треба оставити дискреционално право, да може суверено чинити издатке из државне касе, без контроле Парламента. А парочито не бих био за то стога, што се овде чуло, како Министар ужива поверење Парламента и да је он на основи тога поверења Министар и онда и зато да имамо поверење у њега. Ако бисмо ми пошлели од тога, онда би се могло рећи да и Влада има поверење Парламента, и да онда не треба ни да одобравамо буџет, него нека Влада, кад има поверење Парламента, троши државни новац како хоће. Ја тим путем не бих ишао и не бих га никоме препоручио.

Војислав Лазић: Поједина господа реагирајући на мишљење моје и господина Ђоновића мисле, да смо ми противни томе, да ти забачени крајевци добију лекаре. Напротив, ја бих тражим и захтевам, да створимо неке могућности, да и ти забачени крајевци морају добити лекаре; да нађемо начина да лекари морају ићи и у те крајеве. Ја ипак не писам за то, да се тим крајевима онемогући да добију лекаре, али сам противан томе, да се овласти Министар Народног Здравља да, у споразуму с Министром Финансија, може мењати награде лекарима; јер у члану 3. Уредбе нигде се не помињу ти брдеки крајевци, него се тамо каже овако: »Овлашћује се Министар Народног Здравља, да у споразуму с Министром Финансија може све и друге награде за лекарске послове било у којој грани њиховог деловања мењати и одређивати према указаној потреби«. Дакле, он може мењати и одређивати награде свима лекарима без разлике, а не само онима у брдеким крајевима. Према томе господо, ја мислим, да је овде скренута дискусија с онога пута, којим је требала да иде на један сасвим други пут. Дискусија се води о томе: може ли се и сме ли се дати Министрима то овлашћење или не, а није реч о томе: да ли треба ти крајевци да добију лекаре или не. Реч је само о томе: да ли Министри могу узимати на себе једну законодавну улогу.

Председник Миша Трифуновић: Ја ћу замољити господу да скратимо ову дебату. Она се креће у једном кругу: два три пута се говори о једној истој ствари. Има реч господи известилац.

Известилац Већеслав Вилдер: Све ове напомене су вишене предлогом господина Љубе Јовановића. Ја примам тај предлог, и према томе овај члан гласиће сада овако: »У крајевима особито спремачиним, врлетним и за службу тежким, може Министар Народног Здравља наменитим лекарима одређивати и посебне додатке према месним приликама.

Максимална висина тих додатака одређиваће се буџетом.

Председник Миша Трифуновић: Ја ћу ставити на гласање овај 3. члан. Господи известилац га је примио. Стављам на гласање. Да ли је Законодавни Одбор вољан да га прими? (Прима се.) Изволите чути даље. Има ли још примедба код кога члана овога другог случаја?

Љуба Јовановић: Има једна писарска погрешка. У члану 2. свако једна реченица гласи: »Ле-

кари, којима се урачунава ово време, могу се стављати указом...« а треба да стоји реч: »постављати«. Молим, да се то исправи.

Председник Миша Трифуновић: Прима се та измена. Има ли још какве примедбе? (Нема.) И други случај кодифицирања примљен је у специјалној дебати. Изволите чути трећи случај.

Известилац Већеслав Вилдер (чита):

»3. Уредба о оснивању посебних санитетских установа за испитивање и сузбијање заразних болести и давању бесплатне лекарске помоћи.

Члан 1.

Овлашћује се Министар Народног Здравља, да у циљу испитивања и сузбијања заразних болести и давања бесплатне лекарске помоћи, оснива засебне установе амбулаторије, епидемиолошке и бактериолошке сталне и покретне станице и лабораторије, епидемијске колоне, епидемијске станице, диспанзере, поликлинике итд.

Члан 2.

Потребна средства за оснивање и издржавање ових установа одређују се буџетом.

Члан 3.

Правилник о раду и седницима тих установа прописује Министар Народног Здравља.

Члан 4.

При овим установама постављају се стручна и друга лица указом или претписом; њихов број и плате одређују се буџетом.

Члан 4.

При овим установама могу се поставити и лекари са свима правима и дужностима епидемијских лекара, у колико те установе служе сузбијању и испитивању заразних болести.

Овом уредбом обухваћене су следеће уредбе и решења Министарског Савета:

Број 8 списка уредба: Уредба о бактериолошким станицама од 25. септембра 1920. године број 29.964 »Службене Новине« број 283/20., којом се одређује оснивање бактериолошких станица у Београду, Нишу и Скопљу и прописује њихов делокруг рада;

Број 9 списка уредаба: Решење Министарског Савета од 8. маја 1920. године број 10.792 »Службене Новине« број 114/20., којим се одређује оснивање амбуланте за кожне и венеричне болести у Београду и прописује њен делокруг рада;

Број 10 списка уредаба: Наредба о сузбијању и лечењу полних болести од 1. септембра 1920. године број 21.616 »Службене Новине« број 215/20. издана је на основу члана 33. санитетског закона и прописује оснивање амбуланте за лечење и сузбијање полних болести и прописује њихов делокруг и начин рада.

Одсек предлаже, да се ова четири цитирана решења укину пошто су садржана у предложеној Уредби.

Председник Миша Трифуновић: Ја ћу ставити начелно на гласање. (Љуба Јовановић: Молим за реч.) Има реч госп. Љуба Јовановић.

Љуба Јовановић: Ја сам, господо, мишљења да ово кодифицирање није успело и да треба да замољимо секцију, да она овај посао поново уради, а допустите ми да ја укратко објасним ствар.

Ова је кодификација обухватила ових 5 чланова целе четри уредбе, које имају масу чланова. У тим уредбама ја ћу вам признати, да има много што-шта, што не треба да уђе у закон, можда није требало ни да уђе у уредбу; али тамо има много што-шта, што треба да уђе у закон. Ја ћу вам само као пример навести, што је уредба пропустила. Једном од оне 4 уредбе оснива се очна поликлинака, дакле једна цела нова установа. Међутим ова уредба предвиђа само случајеве сузбијања заразних болести, а очна поликлинака, она неће лечити само очне заразне болести, него и друге очне болести. (Референт Министарства Здравља упада у реч.)

Сада ми господин референт овде напомену, да се ова уредба тиче не само сузбијања заразних болести него и давања бесплатне лекарске помоћи. Слажем се, господо, да је то, али да кажем узгред о томе давању бесплатне лекарске помоћи. У даљњим члановима уредбе се не говори, дакле, ништа се о томе не прописује, а међутим бази у смислу или у духу одредаба нашега Устава, његовога III одељка, може бити да би требало што ближе ту казати. Морам казати дакле, да је овом уредбом остављено перешено немокино питања, која се не тичу заразних болести, о којима су ове четри уредбе говориле. Сем тога, у тим уредбама има прописа, који треба да буду законски исказани, да би имали обавезну снагу за грађане. Ту се, на пример, господо, говори о прегледу лица заражених венеричним болестима. То су мере, које имају принудни карактер и ограничавају личну слободу грађана и грађанки, тако да не треба, господо, укључити те четири уредбе како секција предлаже, него напротив треба видети на задржати оне прописе, који су потребни да у закон уђу.

Ја не знам, да ли сам довољно изнео своју мисао и уверио вас о потреби овога. Ако се господа слажу ја бих предложио, да ову последњу кодификацију уредбе вратимо секцији са молбом, да је она прегледа и види шта има сем онога што су унели тамо и шта још треба унети; јер као што рекох има доста што је тамо сасвим изостављено.

Ја ћу вам господо рећи још и ово. Тамо се предвиђа, да је за ову установу потребан и персонал. Како нам је секција ову уредбу предложила, у њој се ниде не говори о томе персоналу, о његовим правима и о његовим дужностима и о свему осталом, што се прописује кад је о персоналу реч. Зато ја молим, да секција ово поновно узме у проучавање и да предвиди све ово што је по моме мишљењу потребно предвидети.

Известилац **Већеслав Вилдер**: Ја држим, да ова уредба садржи све оно, што је потребно, да у њу уђе, а да није потребно, да она улази и у детаље. Што господин Јовановић мисли, да би овде требало предвидети и оно, што је он изнео, ја мислим, да за то нема потребе да се то овде ставља; јер ће се све то моћи регулисати на темељу ових чланова, који су уредбом предвиђени а путем једног правилника. Ја мислим, да ми овде предвидимо само начелне ствари и гледиште своје изнесемо, а што се тиче самог положаја чиновника, то је овде већ садржано у овом 4. члану кодификације, јер се овде каже, да се ова лица постављају на своје положаје указом и да се указом њихов број и одређује, и на темељу тога регулисаће се и остало што је потребно.

Референт Министарства др. **Андреја Штампар**: Поводом учињене напомене да овде нема никаквог помена о давању бесплатне лекарске помоћи, имам да напоменем, да се у члану 1. каже: »Овлашћује се Министар у циљу сузбијања заразе и давања бесплатне лекарске помоћи...«

Што се тиче ових мера за преглед венеричких болесника, то су питања необично деликатна и она се врло тешко могу решити путем закона. Та питања нису прочишћена ни у науци ни у законодавству других земаља, и она су свуда регулисана правилником. На пример питање о постојању бордела. То су установе, за које многи разлози говоре, да их не треба допустити, али се ипак нашло разлога, који су говорили за то, да се они допусте, и то питање о њима није решено законом, него правилником.

Ја мислим, да ове уредбе о којима сада говоримо садрже опште норме и све елементе, којима се регулише решење Министарског Савета. А ако би се хтело још јаче нагласити бесплатно давање лекарске помоћи, онда треба унети, да је лечење у тим амбулантама увек бесплатно, да не би било злоупотреба услед овакове стилизације.

Председник **Миша Трифуновић**: Има реч господин Љуба Јовановић.

Љуба Јовановић: Ја остајем при ономе, што сам већ рекао. Ја сам ове уредбе брижљиво прочитао и нашао, да у њима има доста ствари, које треба прегледати и неке унети у закон. Ја морам да речем, да има случајева, а и ми смо за два три дана дискусије видели неколико таквих случајева и сагласали се, да морамо оставити Министру и Народној Скупштини да буџетом решавају нека питања о награди санитетског особља, али и то треба да има неке извесне границе. Ја сам противан, да се предвиђају те амбуланте, које ће се установљавати према стању болести, а нарочито болести после рата, тако да ће ове амбуланте бити перманентне. И господо, кад имамо перманентне институције, онда треба да на неки сталан начин регулишемо положај особља, које ће у њима радити.

Исто је тако и са бесплатним лечењем. Ја се слажем да лечење буде бесплатно, али мислим, да треба казати у којим случајевима то бива, даље, да ли се тиче само заразних болести и којих заразних болести. Стога мислим, да ово треба да буде јасно за све болести.

Ја ћу вам као један пример сувише многога кумулирања навести члан 5. који гласи: »При овим установама могу се поставити и лекари са свим правима и дужностима епидемијских лекара у колико те установе служе сузбијању и испитивању заразних болести«. Дакле, господо, видите, ми смо јуче донели познату одлуку о награди епидемијских лекара. Вама је познато, који су нас разлози руководили, да овако богату награду епидемијским лекарима прописемо; што значи да ми чланом 5. овим истим радницима дајемо онаку исту награду као и епидемијским лекарима и ако је јасно, да у већини случајева није опасност иста. Овде се каже: »У колико те установе служе сузбијању и испитивању заразних болести«. Па видите, да код овога испитивања може да буде дечијих или одраслих неопасних болести и кад лекар ради на томе испитивању болести, која његов живот не може довести у опасност, онда се као последица јавља да све оне бенефиције, које смо предвидели